

Arild Aambø, redaktør:

Smerte. Smerteopplevelse og atferd

Hvordan nærme seg en bok med tittelen «Smerte» – et fenomen de fleste av oss frykter mer enn alt annet? Bokens forside er dessuten både svart og dyster og med en blomst som gir assosiasjoner til strukturer som både kan skape smerter og som kan formidle disse. Bokens undertittel: «Smerteopplevelse og atferd» fenger imidlertid nysgjerrigheten og bærer bud om at dette ikke er en tradisjonell bok om nevrofysiologiske og patologiske mekanismer. Bokens redaktør, som er lege og nestleder for Nasjonal kompetanse-enhet for minoritetshelse (NAKMI) i Oslo, har laget en bok om hvordan smerte oppleves og kommuniseres, hvordan smerteopplevelser modifiseres og hva som skjer i møtet mellom den som søker hjelp og den som er utpekt til å hjelpe. Mer «tradisjonelle» emner som prosedyrer for medikamentell smertebehandling etc., er utelatt.

Alt helsepersonell vet at smerte er et symptom på sykdom eller skade. Forfatterne løser imidlertid opp vår forestilling om at det er en tett og nødvendig forbindelse mellom smerter og vevsødeleggelse ved å peke på situasjoner som ikke kan forklares rent fysisk. Man kan for eksempel ha «eksistensielle» smerter hvis man føler seg ute-stengt fra samfunnet eller den sosiale sammenheng. Og alle kjenner smertefølelsen som oppstår når man blir «helt knust» eller når «hjertet brister» ved dårlige nyheter. Og hvordan forklares den selvpåførte smerten slik den fremkommer hos fakirer og hos enkelte pasienter i psykiatrien? Boken vektlegger at smerteopplevelse og smerteatferd er kulturelt betinget og dermed begrepsmessig komplisert. Dessuten er den smerterammete – enten smerten kommuniseres eller ikke – i stor grad prisgitt omgivelsenes evne til å oppfatte lidelsen.

Boken inneholder 12 kapitler. Foruten fra redaktøren, er det bidrag fra 10 forfattere som sammen har bred bakgrunn som lege, sosialantropolog, sykepleier, fysioterapeut, psykolog og

sosiolog. Fra de respektives ståsted gis det råd om blant annet å kartlegge pasientens psykososiale situasjon, forstå ideer og tanker om subjektiv smerte og dens opphav, og vurdere mestringsferdigheter og opplevelser pasienten har hatt i møte med det norske helsevesen. Flere av kapitlene tar utgangspunkt i at omsorg egentlig er et svar på andres avhengighet i situasjoner der sykdom og lidelse er til stede. I disse diskusjonene kjenner vi igjen den danske filosofen Løgstrups betraktninger som har gjort seg så sterkt gjeldende innen norsk sykepleieteknikk de siste årene. Et kort kapittel om nevrobiologi formidler basalkunnskap, mens kapitlet om en sjamans beretning om smerte tar for seg det oversanselige.

Kapitlene om hva som gjør folk til pasienter, den smertefulle kommunikasjonen og den helsebringende samtalen er til matnytte og ettertanke. De fleste kapitlene har et sluttavsnitt med forslag til tema for refleksjon og et knippe relevante litteraturhenvisninger. Boken har i tillegg en lang referanseliste og egner seg derfor svært godt til selvstudium.

Boken, som er i overkant av A5-format, er både lettlest, lett forståelig og engasjerende – til tross for at den inneholder få illustrasjoner. Grunnen er nok at forfatterne gir oss innsikt ved hjelp av kasus fra praksis som lettere får oss til å forstå tema.

Det faktum at over halvparten av alle pasienter som søker primærlege gjør dette på bakgrunn av en eller annen form for smerte, tilsier at dette bør være en bok for svært mange helsearbeidende. Det viktigste budskapet til personer med tannhelsefaglig bakgrunn, er det tverrkulturelle perspektivet på smerte og smertebehandling. Her har vi mye å lære.

Gunhild Vesterhus Strand

Oslo: JW Cappelens Forlag AS; 2007.
233 sider. ISBN 978-82-02-25905-1.

Buser D, Cho J-Y, Yeo ABK:

Surgical manual of implant dentistry: Step-by-step procedures

Implantatprotetisk behandling er etter hvert en integrert del av tannlegens hverdag. Slik behandling er ofte et førstevalg og bør kunne tas hånd om av primærtann-

legen. Folketrygden har innsett dette og gir refusjon for enkelte pasientgrupper, også til allmennpraktiserende tannleger. Foreløpig gjelder dette bare for den protetiske delen og for behandling hos tannleger med et autorisert kurs. Men mange kolleger ønsker også å kunne utføre den kirurgiske delen av behandlingen og disse er bokens målgruppe.

Boken er en ren trinn-for-trinn manual med mange bilder og lite tekst, nesten som arbeidstegninger for å sette sammen reoler fra en kjent produsent. Bare ett implantatprodukt er beskrevet, slik at boken må ansees som en manual for bruk av Straumanns implantater. Hovedforfatter Daniel Buser fra Bern er kjent for sin implantatforskning, sine bøker og sine foredrag om emnet. Medforfatterne kommer fra Singapore og fra Texas, begge med lang erfaring i implantatkirurgi.

Gjennomgående klare og fine illustrasjoner med korte figurtekster gjør boken lettlest. Sju kapitler dekker basale kirurgiske prinsipper og forskjellige kirurgiske prosedyrer med implantatinstallering og med lokal benoppbygging. Den avsluttes med en dokumentasjon av 14 kliniske kasuistikker. Det er svært få referanser.

For kolleger som arbeider med Straumanns tannimplantater (ITI) er dette en oversiktlig og grei kirurgisk manual. De kirurgiske prinsippene gjelder nok generelt, men praktiske detaljer er fokusert på dette produktet. Boken kan derfor minne om en utvidet kirurgisk instruksjonskatalog fra produsenten. Bokens tittel burde inneholdt en antydning om produktbinding.

Knut Tornes

London: Quintessence Publishing Co. Ltd.; 2007. 123 sider.
ISBN- 13: 978-0-86715-379-8.